

Mediální archiv Newton a jeho využití v sociologii

Barbora Janauerová

V textu¹ se zabývám mediálním archivem *Newton*² a jeho využitím v sociologických analýzách. Mediální archiv *Newton* je nejvyužívanějším českým archivem mediálních textů. V největší míře ho využívají tisková oddělení soukromých společností, tiskoví mluvčí a PR agentury pro monitoring médií. Tato klientela má největší podíl na příjmech archivu. Stejně tak je využíván ve veřejném sektoru a je nezbytným pomocníkem žurnalistů při vytváření rešerší. Velmi dobře se ale také hodí jako nástroj získávání dat pro sociologickou analýzu zaměřenou na zkoumání, jak a v jakém kontextu se o určitých věcech referovalo v českých médiích.

Newton spolupracuje se všemi významnějšími mediálními domy, proto jej lze využít na komplexní analýzu pokrytí nějaké události nebo fenoménu v českých médiích. Pokrývá výstupy z různých druhů médií, kromě textů z tisku v něm tedy najdeme také texty z webu a přepisy obsahů z televizního a rozhlasového vysílání. Je každodenně aktualizován, a to vždy před osmou hodinou ranní. Archiv *Newton* obsahuje texty od poloviny devadesátých let (1996), takže je možné srovnávat způsob pokrývání tématu v různých letech minulých dvou dekad.

Nejvíce se práce s texty samozřejmě uplatní v rámci sociologie médií a mediálních studií, ale nejen tam. Využití mediálních archivů v sociálních vědách má opodstatnění proto, že to, jakým způsobem se o sociologických fenoménech píše, nám jako sociologům prozrazuje mnohé o příčinách a důsledcích vnímání těchto fenoménů společností. Média mají zkrátka velký vliv na utváření reprezentací a názorů populace.

Díky archivu můžeme například porovnávat naše a zahraniční noviny, jak přistupují k podobným fenoménům, třeba k soukromí politiků. Nebo je možné zjišťovat, jestli se liší popis stejné situace, když je aktérem muž a když žena. Stejně tam můžeme podrobně analyzovat, jak média popisují migrační krizi, Evropskou unii nebo jak referují o menšinách – a to nám následně může pomoci vytvářet obrázek o tom, jak jsou tyto fenomény vnímány a proč tomu tak je.

Přístup do archivu je placený, a není tedy přístupný každému, což je nevýhoda. Na druhou stranu si ho většina velkých vědeckých či vzdělávacích institucí předplácí a skrze tyto instituce lze získat do archivu přístup.

Jednou z velkých výhod *Newtonu* je to, že si v něm vytváříte vlastní účet a archiv ukládá historii vašeho vyhledávání s přesným zněním výrazu, který jste zadali do vyhledávače. To vám umožňuje vracet se ke dříve udělané práci, případně upravovat podmínky vyhledávání, nebo to může sloužit ke kontrole. Vyhledané texty, které jsou pro vaši další práci relevantní, si pak můžete stáhnout a uložit v několika různých formátech, jedním z nich je PDF. Automaticky se

¹ Text byl vytvořen s podporou grantu MŠMT LM2015060.

² <https://mediasearch.newtonmedia.eu>

vám tak uloží ve vaší složce a při každém novém přihlášení máte přehledně uspořádané vybrané texty.

Další výhodou je, že kvůli *Newtonu* nemusíte do svého počítače instalovat žádný software, funguje totiž online. Na druhou stranu by jako nevýhoda mohlo být vnímáno to, že k práci s ním je nutné připojení k internetu. Oceňuji také to, že se dá dobře používat i na mobilním telefonu nebo tabletu.

Při analýze médií bychom jinak museli procházet přímo jednotlivé tituly jeden po druhém. Pro ilustraci přínosu digitálního archivu si představme, že bychom chtěli důkladně analyzovat mediální pokrytí určité situace, která by procházela několikaměsíčním nebo několikoročním vývojem. Museli bychom nejspíš v Národní knihovně postupně prolistovat všechny výtisky jeden po druhém, přičemž v každém vydání novin by mohla nebo nemusela být zmínka o námi hledaném tématu. V případě, že by se článek o našem tématu v novinách vyskytl, byl by na dané téma nejčastěji každý den v novinách jen jeden. My bychom však přesto museli prolistovat celé vydání. *Newton* nám oproti tomu najde během pár vteřin všechny texty na zadané téma za několik let. Další výhodou je, že je možno hledat nejen podle tématu a časového rozmezí, ale i podle autora. Také je možné hledání omezit jen na vybrané médium či média.

Za nevýhodu by se dalo považovat to, že při vyhledávání informací o věcech, o kterých se referovalo hodně, by se člověk mohl v obrovském množství informací ztratit. Efektivita hledání se významně zvýší, pokud uživatel umí používat logické operátory pro vyhledávání jako AND, OR, NOT. Je třeba dbát na co nejkonkrétnější příkazy. Například bez použití uvozovek při vyhledávání slovního spojení nám *Newton* najde ohromné množství dat, z nichž velká část nemusí souviset s námi hledaným tématem. Na druhou stranu je skvělé – obzvláště v češtině – že *Newton* automaticky skloňuje vyhledávaná slova.

Pro sociologický výzkum, zejména diskursivní analýzu, se hodí také to, že si můžeme zobrazit graf ukazující průběh četnosti psaní o hledaném tématu. Můžeme se tak například podívat, kdy mělo toto téma pomyslný „vrchol“ a jak to souvisí s okolnostmi. Navíc můžeme zkoumat četnosti výskytu daného tématu v čase i v konkrétních médiích. Tak bychom si například mohli zobrazit průběh referování o kauze Lithium v *Mladé frontě Dnes* v období, kdy se ve veřejném diskursu zároveň objevovalo téma možného zneužití dotací v případě Čapího hnězda. Také bychom mohli porovnávat výskyt daného tématu v čase ve dvou různých médiích, například ve dvou denících.

V českém prostředí byl konkurencí *Newtonu* mediální archiv *Anopress*³, který ale společnost *Newton Media Search* časem odkoupila, a stal se tak součástí stejné firmy. Jako svůj nejdůležitější produkt ale firma stále prezentuje archiv *Newton*. Později se na českém trhu objevil mediální archiv *Monitora*⁴.

Co se týká rozsahu, uvádí *Newton* na své webové stránce, že pokrývá více než devět set celostátních a regionálních periodik a společenských i odborných časopisů. *Monitora* uvádí přes tisíc tištěných titulů. To je sice rozdíl o jednu desetinu, ale vzhledem k celkovému počtu o tak

³ <https://www.anopress.cz/>

⁴ <https://monitora.cz/>

velký rozdíl nejde, zvlášť vezmeme-li v úvahu, že v případě médií se některá zkoumají častěji než jiná, neboť média mají různý dosah, čtenost, případně poslechovost či sledovanost, a jsou různě přijímána veřejností. Hlavně při kvalitativních výzkumech tak nebudou všechna média pro sociology stejně relevantní. Na druhou stranu se ale výzkumy mohou záměrně soustředit na menšinová nebo regionální média.

Co se týká časového rozpětí, v *Newtonu* i *Anopressu* najdeme texty od roku 1996, *Monitora* obsahuje texty až od roku 2008. Oproti *Newtonu* má *Monitora* výhodu, že umožňuje zobrazit také průběh a počet sdílení internetových článků na jednotlivých sociálních sítích – *Facebooku*, *Twitteru* a *Googlu Plus*. Vyhledávání v *Anopressu* je složitější, okénko vyhledávače mnohem méně přehledné. V *Newtonu* se přitom dá udělat stejně kvalitní mediální rešerše, když nastavíme časové rozpětí, vybereme daná média a použijeme vhodné logické operátory. Za hlavní výhodu *Newtonu* tedy považuji to, že vyhledávání v něm je přehledné a postupy jsou intuitivní.